

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ **УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ**

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної
конференції, присвяченої пам'яті професора
Василя Хруща

23 жовтня 2024 р.

Івано-Франківськ - 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Департамент освіти, науки та молодіжної політики Івано-Франківської ОДА

Департамент освіти, науки молоді та спорту Закарпатської ОДА

Інститут педагогіки НАПН України

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

Інститут проблем виховання НАПН України

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Запорізький національний університет

Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»

Запорізької обласної ради

Львівський національний університет імені Івана Франка

Мукачівський державний університет

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Рівненський державний гуманітарний університет

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Ужгородський національний університет

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Херсонський державний університет

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ

Збірник матеріалів

Всеукраїнської науково-практичної конференції,

присвяченої пам'яті професора Василя Хруща

23 жовтня 2024 р.

Івано-Франківськ – 2024

УДК 37.018

Рекомендовано до друку Вченою радою Педагогічного факультету Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 3 від 29 жовтня 2024 року).

Сучасні проблеми української освіти : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті професора Василя Хруща. Івано-Франківськ, 23 жовтня 2024 р. 233 с.

Матеріали конференції містять результати досліджень з проблем реалізації освітнього процесу в Україні в умовах війни; інновацій у педагогічній освіті; традицій і новаторства в методиці викладання в Новій українській школі; функціонування гірських шкіл Українських Карпат в умовах реформування системи освіти; професійної підготовки майбутніх фахівців у контексті сучасних реалій; вивчення та втілення в життя педагогічних ідей професора Василя Хруща.

Збірник адресовано науковцям, науково-педагогічним працівникам закладів вищої освіти і наукових установ, докторантам, аспірантам, студентам, практикам освітянської галузі.

Організаційний комітет Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні проблеми української освіти», присвяченої пам'яті професора Василя Хруща, не завжди поділяє думки учасників конференції. У збірнику максимально точно збережена орфографія, пунктуація та стилістика, які були запропоновані авторами статей. Повну відповідальність за достовірність і якість поданих матеріалів несуть учасники конференції та наукові керівники студентів і аспірантів.

УДК 37.018

© Колектив авторів, 2024
© Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Лосєва Наталія,
доктор педагогічних наук, професор,
кафедра педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту,
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя,
(м. Ніжин, Україна)

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ПЕДАГОГА: ВЛАСНИЙ ДОСВІД

Багато українських науковців і посадовців зазначають, що питання освіти та інновацій в освіті є одними з ключових для майбутнього нашої країни. Педагогічна спільнота розуміє інновацію як новий елемент освітнього процесу, спрямований, насамперед, на підвищення якості освіти. Таким елементом може бути цілеспрямована педагогічна діяльність, побудована на переосмисленні власного педагогічного досвіду, вивченні та порівнянні його з кращими зразками практичної діяльності інших вітчизняних педагогів чи із закордонним досвідом організації навчального процесу, впровадження нової педагогічної практики. Для викладачів це однозначно творча праця, спрямована на планування та реалізацію педагогічних нововведень з метою покращення якості освіти. І також це важливий соціально-педагогічний сучасний феномен.

Цілком зрозуміло, що генеруючи нові ідеї, методичні підходи до викладання навчального матеріалу, розробляючи цікаві нестандартні завдання, педагог саморозвивається, пізнає багато нового, оволодіває новими необхідними навичками, новим досвідом і, що вкрай важливо, самореалізується в професії [1, с. 112]. До того ж прагнення особистісного зростання педагога забезпечує невідповідність інновацій і здатне зробити інновації постійними і системними, такими, що передбачають і випереджають потреби сучасності.

Проте далеко не всі педагоги здатні знаходити інноваційні рішення у професійній діяльності і застосовувати їх у навчальному процесі. Інноваційна діяльність викладача виходить за межі затверджених правил і формальних професійних компетенцій, потребує від нього постійного прагнення до саморозвитку [2, с. 7]. Наш особистий досвід дозволяє стверджувати, що педагог-новатор доволі часто надихається завданнями розробки інноваційних стратегій навчання з метою задоволення унікальних потреб своїх учнів. Інноваційних педагогів завжди характеризує здатність до високого ступеня рефлексії, розвинуте критичне мислення, креативність, гнучкість та наполегливість. Їм притаманне прагнення оволодіти, розвинути й застосувати технології, що дозволяють навчати за допомогою новацій, посилюють мотивацію учнів до вивчення предмету, сприяють їх самореалізації у навчальному процесі.

У цьому контексті, на нашу думку, доречно говорити про: особистісно-орієнтоване навчання; здоров'язбережувальні технології; проектну діяльність; ігрові методики навчання; інтерактивні технології; навчання з максимальним використанням ІКТ; дослідницьку діяльність. Усі вищенаведені технології спрямовані на подолання протиріч між дещо абстрактним характером, що має певний навчальний предмет, і потребами реального світу. Так, наприклад, за допомогою декількох інтерактивних вправ у курсі «Аналітична геометрія» ми реалізуємо такі цілі: розвинути уявлення про математику як частину загальнолюдської культури; встановити міжпредметні зв'язки; розширити світогляд студентів; підкреслити значущість математичних знань в історії цивілізації і сучасному суспільстві; розвинути навички спільної діяльності, комунікативних умінь, відповідальності за колективне рішення; виховувати інтерес до вивчення предмету «аналітична геометрія» [3; 4].

Також, викладаючи інші математичні дисципліни студентам різних спеціальностей, ми пропонуємо різноманітні варіанти дидактичної гри «Матемобіль», що передбачає для студентів віртуальну подорож різними містами нашої країни (Київ, Одеса, Львів, Харків тощо). З метою подолання певного шляху та досягнення мети подорожі, студенти не просто виконують потрібні математичні завдання, а й ознайомлюються з різноманітними пам'ятками конкретного міста, спільно з товаришами, поєднаними у групи, шукають найкращий шлях і переборюють перешкоди, які постають у вигляді математичних завдань з цікавим формулюванням [5, с.88]. Ми упевнені, що застосовуючи такі дидактичні ігри, викладачі надають студентам можливість не лише засвоїти навчальний матеріал на якісному рівні, а й реалізують принципи педагогіки співробітництва, розвивають самостійність студентів, творчий підхід до вирішення різнопланових проблем, виховують відповідальність за власні дії і надають безліч можливостей для самореалізації студентів в процесі навчання. Інноваційний підхід у роботі викладача, на відміну від традиційного, ставить за мету формування компетентної особистості, здатної до розв'язання різноманітних проблем, що постають перед конкретною людиною чи суспільством загалом. Ми вбачаємо завдання сучасного педагога в тому, щоб сформувати в учнів такий досвід, навички, вміння, цінності, за допомогою яких вони не лише вивчають оточуючий світ, а й здатні перебудувувати його на кращий варіант, вирішуючи наявні проблеми і розуміючи власну відповідальність за прийняті рішення.

Підкреслимо, що інноваційній діяльності сучасного педагога слід приділяти максимальної уваги, оскільки вона не лише потребує від викладача осмислення власного досвіду викладання, а й, у першу чергу, спрямована на особистісний розвиток учнів, розкриття їх творчого потенціалу та їх

самореалізацію у навчальному процесі. Отже, можна розглядати інноваційну діяльність викладача як соціально-педагогічний феномен, де реалізується його творчий потенціал і та потенціал його учнів.

Характерними ознаками інноваційної діяльності педагога слугують: новизна у формулюванні завдань та мети; змістовне занурення у проблему та здатність *оригінального застосування* раніше відомих інструментів вирішення педагогічного завдання; спроможність розробити новітні концепції, технології навчання, запропонувати новації у викладанні; прагнення педагога до самовдосконалення і саморозвитку з метою самореалізації в професійній діяльності. Згідно нашого досвіду, для досягнення мети і підтримки вищезазначених прагнень педагога часто шукають однодумців, об'єднуються у групи, діляться інформацією, відвідують різноманітні курси чи тренінги тощо [6]. Вирішальне значення для інноваційної діяльності педагога має його прагнення самореалізуватися в професії й бажання надати такого ж права на самореалізацію у навчальному процесі своїм учням.

Отже, інноваційну діяльність педагога вбачаємо у тому, щоб вивчати кращі практики, критично переосмислювати їх відповідно до наявних умов, розробляти нововведення розвивального напрямку, використовувати власний досвід та знання, впроваджувати нові програми, технологій, методики, форми та методи роботи у навчальний процес з метою успішної самореалізації суб'єктів навчального процесу.

Список використаних джерел

1. Лосєва Н.М. Самореалізація викладача: теоретичні основи. Монографія. Донецьк: Донецький нац. ун-т, 2004. 387 с.
2. Лосєва Н.М. Саморозвиток викладача вищої школи: Навчальний посібник. Донецьк: Донецький нац. ун-т, 2003. 336 с
3. Лосєва Н. М., Губар Д.Є. Аналітична геометрія в інтерактивній формі: практичний курс. Навч. посіб. для студентів. К.: Кафедра, 2014. 236 с.
4. Терменжи Д.Є., Лосєва Н.М. Концепція розробки інтерактивного освітнього порталу «Аналітична геометрія» для навчання студентів // Актуальні питання природничо-математичної освіти. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка. 2014. №4. С.101-108.
5. Лосєва Н. М., Пузирьов В. Є. Досвід застосування ігрових технологій при вивченні математичних дисциплін. *Тенденції забезпечення якості освіти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції* Дніпро: Міжнародний гуманітарний дослідницький центр, 2021. С. 87- 88.
6. Лосєва Н., Стрельніков В. Розвиток готовності педагогічних працівників до самовдосконалення на основі короткотермінових курсів-тренінгів. *Імідж сучасного педагога*, 2020. № 1 (190). С. 49-53.

Наукове видання

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції,
присвяченої пам'яті професора Василя Хруща

23 жовтня 2024 р.